



Влада Републике Српске
Републичка управа цивилне заштите



ПРИРУЧНИК ЗА РАД ПОВЈЕРЕНИКА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ И САВЈЕТА МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА У СИСТЕМУ ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА



USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE



Јачање отпорности на природне катастрофе и унапређење стратегије приправности - PREPS

УВОД

Републичка управа цивилне заштите и „Catholic Relief Services“ (CRS) закључиле су међусобни Протокол о сарадњи у области јачања превентивних капацитета општина/градова у оквиру Пројекта **Америчке агенције за међународни развој (USAID)** „Јачање отпорности на природне катастрофе и унапређење старатегија приправности у Босни и Херцеговини и Србији“.

Циљ међусобне сарадње је јачање отпорности на природне и друге несреће и катастрофе градова/општина које су укључене у Пројекат.

Пројекат ће подржати сарадњу општина/градова у области управљања ризицима од природних и других несрећа и катастрофа. Циљ пројекта је да се на значајан начин утиче на факторе рањивости грађана оснаживањем капацитета локалних заједница, подизањем свјести грађана о потенцијалним ризицима од природних и других несрећа и катастрофа.

Пројекат ће ојачати сарадњу између челника и грађана локалних заједница како би се заједнице у пуном капацитету укључиле у ажурирање планова заштите и спасавања, како би се осигурало боље разумјевање самог садржаја.

Имајући у виду да одрживост захтјева индивидуалне напоре, промјену свијести и понашања, пројекат ће се усмјерити на оне заједнице у којима већ постоје иницијативе везане за смањење ризика од катастрофа.

Овај Приручник управо има сврху да пружи помоћ и подршку у реализацији послова и задатака повјереника цивилне заштите (у даљем тексту: повјереник), организацији и начину рада, руковођењу акцијама заштите и спасавања и другим питањима од значаја за рад повјереника, односно помоћ и подршку у раду савјета мјесних заједница у области заштите и спасавања с циљем јачања отпорности локалних заједница на природне и друге несреће и катастрофе.

Источно Сарајево, јуни 2022. године

ИЗДАВАЧИ: Републичка управа цивилне заштите у сарадњи са Catholic Relief Services (CRS) и Америчком агенцијом за међународни развој (USAID).

АУТОРИ: Драган Штарк, Републичка управа цивилне заштите
Бојан Шоја, Републичка управа цивилне заштите

ВОДИТЕЉ ПРОЈЕКТА: Зоран Башић, пројект менаџер, Catholic Relief Services

ЛЕКТОР:

ШТАМПА:

ТИРАЖ:

ПОВЈЕРЕНИЦИ ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ

I – ОРГАНИЗАЦИЈА, ЗАДАЦИ И НАЧИН РАДА ПОВЈЕРЕНИКА

Повјереник својим дјеловањем треба да обезбиједи организовано учешће грађана у припремама за заштиту и спасавање од природне и друге несреће и катастрофе. Припреме се врше у циљу што бољег спровођења личне, узајамне и колективне заштите и спровођења мјера заштите и спасавања, као и учешћа грађана у пружању помоћи јединицама и тимовима цивилне заштите и другим снагама које учествују у заштити и спасавању људи, материјалних и културних добара и животне средине.

Ангажовање повјереника на спровођењу мјера заштите и спасавања врши се у случају настанка природне и друге несреће и катастрофе, а у складу са плановима заштите и спасавања.

Повјереници се именују у насељеном мјесту, у дијелу насељеног мјеста, стамбеној згради, републичком органу управе, привредном друштву и другом правном лицу. У складу са важећим прописима у Републици Српској, повјереника у граду, односно општини именује и разрјешава градоначелник, односно начелник.

Повјеренику се одређује подручје за које је надлежан.

Повјереник има статус припадника цивилне заштите и издаје му се службена легитимација припадника цивилне заштите.

Повјереник може имати једног или два замјеника. Замјеник повјереника врши исте послове и задатке предвиђене за повјереника с тим што у извршавању послова помаже повјеренику и непосредно врши послове и задатке које му одреди повјереник, као и послове утврђене у плановима цивилне заштите.

Приликом одређивања повјереника и замјеника требало би узети у обзир сљедеће критеријуме:

- да по својим радним квалитетима могу вршити послове и задатке повјереника;
- да имају смисла за организовање и спровођење мјера заштите и спасавања;
- да су здравствено и психо-физички способни за обављање повјерених послова.

Повјереник у складу са својим овлаштењима обезбјеђује учешће грађана у спровођењу личне, узајамне и колективне заштите и спровођење мјера заштите и спасавања. Задаци повјереника су:

- упознаје се са ризицима на подручју за које је одговоран;
- упознаје се са планским и другим документима у области заштите и спасавања;
- упознаје грађане са чињеницом да је њихов повјереник, правима и дужностима повјереника и обавезама грађана у односу на организовање и начин спровођења мјера заштите и спасавања у случају природне и друге несреће и катастрофе;
- у координацији са надлежним штабом за ванредне ситуације, односно службом цивилне заштите града, односно општине предузима активности на учешћу грађана у обучавању за личну, узајамну и колективну заштиту и спровођење мјера заштите и спасавања у складу са наставним планом и програмом;

- обавезан је да се одазове на позив надлежног штаба за ванредне ситуације, односно органа који га је именовао;
- прати стање на угроженом подручју и преноси грађанима правовремена обавјештења, упозорења и друге потребне информације;
- упознаје грађане са превентивним и мјерама приправности;
- упознаје грађане са мјерама и поступцима које треба предузети у односу на различите врсте опасности: начином евакуације, мјестима прикупљања, прихвата и смјештаја евакуисаног становништва, начином склањања и склоништима у која ће се склањати, чувању и коришћењу средстава за личну, узајамну и колективну заштиту;
- едукује грађане о потреби набавке средстава предвиђених за личну, узајамну и колективну заштиту, начину смјештаја и чувању тих средстава;
- обезбјеђује одговарајуће просторије за смјештај и чување средстава и опреме намијењених за заштиту и спасавање људи и имовине од природне и друге несреће и катастрофе;
- учествује у припремању и извођењу вјежби и практичних облика обуке из области заштите и спасавања;
- едукује грађане о неопходности спровођења превентивних мјера заштите од природне и друге несреће и катастрофе;
- врше провјеру постављања обавјештења о знаковима за узбуњивање грађана у зградама у зони своје одговорности;
- ангажује се на предузимању мјера на ангажовању грађана на отклањању посљедица природне и друге несреће и катастрофе.

Посебно је значајно да повјереник упозна грађане за које је надлежан са историјском сликом ризика на одређеном подручју, односно са опасностима које су се догађале у прошлости и репрезентативним ризицима идентификованим у Процјени ризика града, односно општине.

Дужан је да објасни грађанима потребу да свако домаћинство изради за себе „*породични план реаговања у случају различитих врста опасности*“, да образложи предности таквог планирања у оквиру којег свако домаћинство треба:

- идентификовати рањиве чланове домаћинства и њихове потребе;
- обезбиједити одређену количину хране са дужим роком трајања и воде за пиће (конзервисана храна, двопек, храна за бебе, храна прилагођена хроничним болесницима, у складу са потребама, флаширана вода);
- обезбиједити одређену количину лијекова, медицинских средстава и помагала које иначе, стално или повремено користе чланови домаћинства;
- обезбиједити пакет са хигијенским артиклима у складу са структуром домаћинства и његовим потребама;
- обезбиједити на једном мјесту важне документе (лични документи, документи који се односе на имовину, дипломе и слично), као и одређену количину готовине;
- обезбиједити батеријску лампу, транзистор и резервне батерије;
- сачинити породични план реаговања у случају различитих врста опасности у којем ће се дефинисати како се заштитити у случају опасности, како се евакуисати, зборно мјесто, у околностима раздвојености породице које је мјесто окупљања, начини комуникације, гдје се налазе залихе, документи и готовина, ко их узима и брине се о томе и слично. Нарочито је важно да сваки члан домаћинства познаје поступке личне, узајамне и

- колективне заштите у случају различитих врста опасности, а на основу приручника и упутстава које су израдили надлежни органи или издатих упутстава и упозорења;
- обезбиједити да је сваки члан домаћинства употнат са детаљима плана.

У условима непосредне опасности, природне и друге несреће и катастрофе, односно проглашења ванредне ситуације, улога и начин рада повјереника су од посебне важности. У наведеним околностима, повјереник води рачуна о сљедећем:

- прати метеоролошку и хидролошку прогнозу, када је то релевантно, прати ране најаве и упозорења;
- континуирано прати стање на угроженом подручју за које је надлежан;
- процјењује ниво опасности, тенденције у наредном периоду, упознаје грађане о стању на угроженом подручју, информише их и доставља ране најаве и упозорења;
- ангажује грађане у циљу извођења одређених радова у циљу ублажавања посљедица опасности, посебно када се ради о опасностима за које постоји могућност најаве (хидрометеоролошки ризици);
- нарочито води рачуна о рањивим категоријама грађана за које је надлежан и њиховим потребама;
- континуирано сарађује са Савјетом мјесне заједнице, надлежном службом цивилне заштите, штабом за ванредне ситуације и другим субјектима од значаја за заштиту и спасавање (ватрогасно-спасилачка јединица, полиција, здравствене и ветеринарске установе, центри за социјални рад, Црвени крст и други субјекти од значаја на подручју за које је задужен), размјењује информације, тражи одређене податке, доставља ране најаве и упозорења;
- када то околности налажу, увијек настоји да евакуација људи и имовине буде правовремена;
- прати хигијенско-епидемиолошку ситуацију и стање исправности хране и воде за пиће на подручју за које је одговоран;
- прати стање снабдјевености основним потрештинама на подручју за које је одговоран и правовремено реагује у случају поремећаја у снабдијевању;
- прати стање критичне инфраструктуре на подручју за које је одговоран, посебно стање комуникација и по том питању сарађује са надлежним службама;
- сугерише грађанима да фотографишу оштећења на својој имовини, како би иста била документована и послужила у процесу санације и пружања помоћи, као и приликом процјене штете;
- сарађује са надлежном комисијом за процјену штете, прати стање потреба становништва за које је надлежан и правовремено тражи помоћ;
- учествује у расподјели помоћи крајњим корисницима;
- учествује у организацији и ангажовању грађана на санирању посљедица природне и друге несреће, асанацији, изградњи и оспособљавању стамбених и других објеката као и објеката критичне инфраструктуре у циљу што бржег опоравка и омогућавања нормализације живота и рада на подручју погођеном природном и другом несрећом и катастрофом.

Грађани су дужни да поступају у складу са упутствима повјереника.

II – ПРИПРЕМА ПОВЈЕРЕНИКА ЗА ОБАВЉАЊЕ ЗАДАКА

Припрема повјереника и замјеника повјереника обухвата опремање и обучавање за извршавање задатка који су законом, другим прописима и општим актима стављени у њихову надлежност.

Опремање повјереника обухвата набавку одјеће припадника цивилне заштите, средства везе, личних и других средстава потребних за извршавање задатака из његове надлежности.

Набавка опреме и средстава врши се у складу са реалним потребама, процијењеним ризицима, као и у складу са материјалним могућностима града-општине.

Обучавање повјереника организује се и спроводи у складу са наставним планом и програмом који доноси директор Републичке управе цивилне заштите.

О подацима који су од значаја за извршавање задатака из надлежности повјереника, повјереник води евиденцију и врши њено редовно ажурирање. Подаци и евиденције које повјереник води и ажурира су:

- списак грађана за које је задужен, са личним подацима, подацима о распореду, обучености и оспособљености за извршавање мјера личне, узајамне и колективне заштите и мјера заштите и спасавања;
- преглед важнијих телефона и мејл адреса субјеката од значаја за рад повјереника;
- преглед склоништа основне и допунске намјене на подручју за које је одговоран;
- преглед локација за прихват и смјештај евакуисаних грађана, материјалних и културних добара на подручју за које је одговоран;
- преглед домаћинства, привредних друштава и других правних лица и органа управе који врше прихват грађана, материјалних и културних добара који се евакуишу са других подручја;
- преглед средстава и опреме за спровођење мјера личне, узајамне и колективне заштите и других мјера заштите и спасавања;
- подсјетници за рад, карте и други подаци.

III – РУКОВОЂЕЊЕ АКЦИЈАМА ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА

У оквиру руковођења акцијама заштите и спасавања повјереник:

- спроводи наређења надлежног штаба за ванредне ситуације и остварује сарадњу са свим органима и службама у вези извршавања задатака из своје надлежности;
- на захтјев надлежног органа, учествује у изради Плана заштите и спасавања и других докумената из домена заштите и спасавања;
- предузима мјере на ангажовању јединица и тимова цивилне заштите у акцијама заштите и спасавања и помаже командирима јединица и тимова у руковођењу;
- предузима мјере на ангажовању грађана у заштити и спасавању и наређује предузимање мјера од значаја за заштиту и спасавање људи, материјалних и културних добара и животне средине;

- извјештава надлежни штаб за ванредне ситуације, односно службу цивилне заштите о активностима које се предузимају, проблемима на које наилази у обављању повјерених задатака и предлаже предузимање неопходних мјера.

У реализацији својих задатака повјереници остварују сарадњу са органима који су овлаштени да руководе акцијама заштите и спасавања и поступају по њиховим наређењима.

САВЈЕТ МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА

I УВОД

Поред осталог, грађани у мјесној заједници задовољавају своје личне и заједничке потребе и у области заштите и спасавања, односно цивилне заштите. Орган мјесне заједнице путем којег се остварују ови интереси и потребе је Савјет мјесне заједнице, кога представља предсједник Савјета.

Савјет мјесне заједнице сарађује са органима града, односно општине у извршавању мјера превенције, приправности, одговора и опоравка у случају природне и друге несреће и катастрофе. Та сарадња се остварује првенствено са надлежним штабом за ванредне ситуације, службом цивилне заштите града, односно општине и другим субјектима од значаја за заштиту и спасавање.

II РЕАЛИЗАЦИЈА МЈЕРА ПРЕВЕНЦИЈЕ

У редовним околностима, по питању реализације превентивних мјера заштите и спасавања, Савјет мјесне заједнице предузима следеће:

- сарађује и активно учествује у попуни планиране структуре цивилне заштите на подручју мјесне заједнице – предлаже повјеренике цивилне заштите и припаднике јединица и тимова цивилне заштите;
- учествује у обучавању и оспособљавању јединица, тимова и повјереника цивилне заштите и грађана за спровођење мјера личне, узајамне и колективне заштите и других мјера заштите и спасавања;
- на захтјев надлежног органа града, односно општине доставља податке из своје надлежности који су од значаја за планирање, организацију и спровођење мјера заштите и спасавања, односно податке о људству, опреми и средствима од значаја за заштиту и спасавање;
- прати стање на подручју мјесне заједнице и врши правовремено обавјештавање и упозоравање.

III РЕАЛИЗАЦИЈА МЈЕРА ПРИПРАВНОСТИ

Приликом предстојеће или непосредне опасности од природне и друге несреће и катастрофе, Савјет мјесне заједнице предузима следеће:

- учествује у информисању грађана о предстојећим опасностима и предузимању потребних мјера заштите и спасавања, преноси обавјештења и упозорења надлежног органа града, односно општине;
- уводи дежурство у сједишту мјесне заједнице;
- прати стање на угроженом подручју и извјештава надлежни штаб за ванредне ситуације, односно службу цивилне заштите;
- уводи приправност повјереника, јединица и тимова цивилне заштите на подручју мјесне заједнице;
- врши припреме за евакуацију, односно врши правовремену евакуацију циљних ризичних група, материјалних и културних добара са угроженог подручја;
- врши припреме за прихват и смјештај евакуисаних, материјалних и културних добара на свом подручју.

IV РЕАЛИЗАЦИЈА МЈЕРА ОДГОВОРА

Настанком природне и друге несреће и катастрофе, односно проглашењем ванредне ситуације на подручју мјесне заједнице или ширем подручју, Савјет мјесне заједнице предузима сљедеће:

- сарађује у спровођењу мобилизације људи, материјално-техничких средстава и опреме на свом подручју, а за потребе заштите и спасавања;
- у сарадњи са надлежним органом града, односно општине врши ангажовање припадника јединица и тимова цивилне заштите у пружању помоћи усљед природне и друге несреће и катастрофе;
- у случају евакуације, води евиденцију о евакуисаним лицима, материјалним и културним добрима и исте упућује на мјесто прихвата;
- учествује у организацији прихвата и смјештаја људи, материјалних и културних добара са других на подручје своје мјесне заједнице;
- учествује у организацији и ангажовању грађана, средстава и опреме у спровођењу активности на припреми објеката за одбрану од штетних утицаја природне и друге несреће и катастрофе;
- од надлежног органа града, односно општине тражи додатне снаге и средства за спровођење мјера заштите и спасавања уколико су властите снаге недовољне;
- од надлежног органа града, односно општине тражи достављање неопходних потрепштина и учествује у расподјели достављене помоћи;
- доставља надлежном штабу за ванредне ситуације и служби цивилне заштите града, односно општине редовне и ванредне извјештаје и информације о стању на угроженом подручју.

V РЕАЛИЗАЦИЈА МЈЕРА ОПОРАВКА

Престанком природне и друге несреће и катастрофе, односно укидањем ванредне ситуације на подручју мјесне заједнице или ширем подручју, Савјет мјесне заједнице предузима следеће:

- остварује сарадњу са надлежним органима града, односно општине на спровођењу мјера санације, односно отклањању посљедица природне и друге несреће и катастрофе;
- остварује сарадњу са комисијом за процјену штете града, односно општине;
- учествује у организацији и ангажовању грађана у рашчишћавању комуникација од посљедица природне и друге несреће и катастрофе, као и чишћењу путних праваца након обилних сњежних падавина у зимском периоду;
- организује достављање и расподјелу хуманитарне помоћи и других потрепштина до крајњих корисника;
- организује учешће грађана на обнови и изградњи стамбених и других објеката и елемената критичне инфраструктуре у циљу што бржег опоравка и стварања услова за нормализацију живота и рада на подручју погођеном природном и другом несрећом и катастрофом;
- учествује у организацији и спровођењу здравствених и хигијенско-епидемиолошких мјера и заштити животне средине.

Републичка управа цивилне заштите:

Овај приручник је израђен у складу са законским и подзаконским актима који су на снази у Републици Српској, а којима се уређује област заштите и спасавања у Републици Српској. Овај приручник се слободно може умножавати и скидати без ограничења, како би се могао користити у сврху за коју је намијењен. Садржај Приручника се не смије мијењати без сагласности Републичке управе цивилне заштите.

Catholic Relief Services Disclaimer:

Овај приручник је омогућен великодушном поршком америчког народа путем Америчке агенције за међународни развој (USAID). Садржај приручника је одговорност Републичке управе цивилне заштите и не одражава нужно ставове USAID-а или Владе САД-а.

Источно Сарајево, јули 2022. године